

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลตามลำดับ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
2. เพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
3. เพื่อตรวจสอบยืนยันและประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ขั้นตอนการวิจัย

กิจกรรมการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีกิจกรรมการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 1.1 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัด กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้น 225 คน
- 1.2 การศึกษาพหุกรณี (Multi-case Study) เพื่อสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษาต้นแบบที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งสิ้น 6 คน
- 1.3 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Operational Seminar) เพื่อระดมสมองกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้น 60 คน

1.4 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายเป็น คณะทำงาน รวมทั้งสิ้น 53 คน

ระยะที่ 2 การตรวจสอบ และยืนยันข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีกิจกรรมการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

2.1 การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นการนำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไข มีผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น 16 คน

2.2 การประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) เป็นการนำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ที่ผู้วิจัยปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติมข้อความตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะแล้ว เสนอต่อที่ประชุมเพื่อทำการวิพากษ์และประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 รวมทั้งสิ้น 58 คน

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัย บทเรียนที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะกับผู้ศึกษาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

จากการสอบถามสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในตามแนวทางที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 และตามประกาศคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 สามารถสรุปเป็นภาพโดยรวมของการปฏิบัติ และปัญหาในการปฏิบัติ ทั้ง 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน โดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในครั้งนี้ เริ่มจากการกำหนดแนวทางการพัฒนาด้วยประชุมสัมมนาระดมสมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แล้วจัดทำเป็นฉบับร่างโดยการประชุมปฏิบัติการของคณะกรรมการ จากนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และในขั้นตอนสุดท้ายได้นำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว เข้าสู่การทำประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลังจากผ่านขั้นตอนนี้แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขร่างข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าวให้ เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับสมบูรณ์ ที่ประกอบด้วย

1 วิทยาลัย 1 พันชกิจ 8 กลยุทธ์ 17 (วิธี) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ และ 20 ตัวชี้วัดความสำเร็จ ซึ่งภาพสำเร็จของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 คือ

วิสัยทัศน์(Vision)

ภายในปี 2557 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

พันธกิจ (Mission)

ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา นิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลสถานศึกษา ในสังกัดมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา และมีความรับผิดชอบต่อสังคมในด้าน 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาน ศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา 6) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) การจัดให้มีการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กลยุทธ์

พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเข้มข้น

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

1. ประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเรื่อง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. ประชุมเชิงปฏิบัติการ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพครอบคลุมทุกมาตรฐานทุกระดับการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กลยุทธ์

พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

1. ประชุมชี้แจงแนวทางและวิธีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. ร้อยละของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่มีคุณภาพครบตามองค์ประกอบของการจัดทำแผน

1.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

กลยุทธ์

ส่งเสริมการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

1. ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องการจัดระบบบริหารและสารสนเทศให้ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการนำมาใช้

2. กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำระบบบริหาร และสารสนเทศ
ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ

2. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการนำมาใช้

3. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ

1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กลยุทธ์

เร่งรัดการนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ตามกรอบระยะเวลา และกิจกรรมที่กำหนด

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีให้ดำเนินไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

2. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์

เร่งรัดการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

1. นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2. นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษามีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

3. นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษามีการรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

4. นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษานำผลการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา

2. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

3. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

4. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ

สถานศึกษา

กลยุทธ์

เร่งรัดการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ

สถานศึกษา

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

1. นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษามีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลาย

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการ และเครื่องมือตั้งแต่ 2 รายการขึ้นไป

1.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

กลยุทธ์

ส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

1. นิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด
2. นิเทศ ติดตาม การนำเสนอรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด และการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด
2. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการนำเสนอรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และมีการเปิดเผยและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

1.8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์

เร่งรัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นวัฒนธรรมคุณภาพในการทำงานปกติของสถานศึกษา และเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่สถานศึกษาที่มีการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในได้ตามหลักเกณฑ์

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

1. นิเทศ กำกับ ติดตามสถานศึกษาให้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการประเมินและนำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษากันเป็นวัฒนธรรม คุณภาพในการทำงานปกติของสถานศึกษา

2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประกาศยกย่อง เชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในได้ตามหลักเกณฑ์

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลการประเมินและนำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมคุณภาพในการทำงานปกติของสถานศึกษา

2. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่ร่วมจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้รับการประกาศยกย่อง เชิดชูเกียรติ

3. ผลการตรวจสอบและประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การตรวจสอบและประเมินครั้งนี้ เป็นการตรวจสอบและประเมินในทุกส่วนของข้อเสนอเชิงนโยบายฯ โดยแต่ละส่วนจะประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ซึ่งผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในแต่ละด้านสรุปได้ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเหมาะสม (Propriety) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

พันธกิจ (Missions) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเหมาะสม (Propriety) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

กลยุทธ์ ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

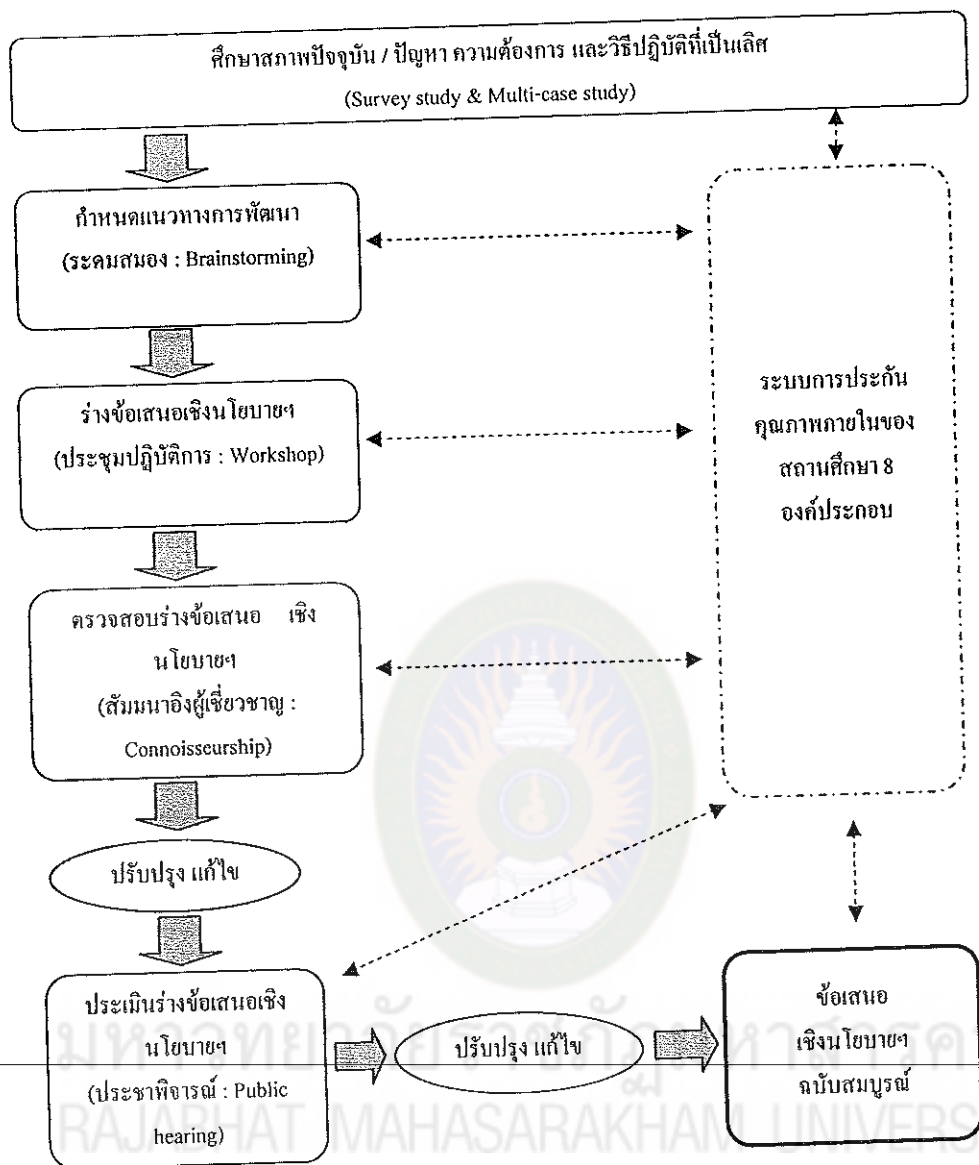
ตัวชี้วัดความสำเร็จ ด้านความเหมาะสม (Propriety) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

บทเรียนที่ได้จากการวิจัย

นอกจากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยยังได้ค้นพบและเรียนรู้องค์ความรู้ที่สำคัญหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการกำหนดนโยบาย

จากการที่ผู้วิจัย ได้ดำเนินการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จนพัฒนามาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ฉบับสมบูรณ์ นั้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบายซึ่งสรุปได้ดังแผนภาพที่ 15

แผนภาพที่ 15 องค์ความรู้ของกระบวนการกำหนดนโยบาย

2. ปัจจัยที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จ

การวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จได้เป็นเพราะปัจจัย ต่อไปนี้

2.1 การใช้ภาวะผู้นำของผู้วิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ

2.1.1 ผู้นำด้านวิชาการ โดยการเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553

2.1.2 เป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ โดยการอำนวยความสะดวกให้เกิดการประชุมของคณะผู้ช่วยวิจัย และกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

2.1.3 เป็นผู้นำด้านการระดมสรรพกำลังและสรรพทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ในการวิจัย โดยการประสานงานให้ คณะทำงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ตัวแทนนักเรียน และตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ได้มีโอกาสมาร่วมคิด และร่วมปฏิบัติในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาตามภารกิจตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 นั้น

2.2 ความสำคัญของผลการวิจัยในครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงต่อกลุ่มเป้าหมาย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของตน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการชื่นชมความสำเร็จหรือการวิพากษ์วิจารณ์ที่จะเกิดจากการนำผลการวิจัยไปใช้

2.3 ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการนำนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาลงสู่การปฏิบัติจริง ที่มีความสำคัญและสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการมานานแล้ว แต่ในทางปฏิบัติแล้วยังขาดความชัดเจนอยู่มาก ดังนั้น แนวปฏิบัติที่เป็นผลจากการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ร่วมกันกำหนดขึ้นเอง

2.4 รูปแบบของการวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการของการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Policy Research) ที่ผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

3.1 การเปลี่ยนแปลงชื่อเรียกองค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในที่ตราไว้ในกฎกระทรวงซึ่งมีการปรับปรุงหลายครั้ง ถึงแม้จะเพียงเล็กน้อยแต่ก็ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน และไม่มั่นใจในการปฏิบัติ เช่น กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายใน 8 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 3) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพการศึกษา 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ

การศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ก็กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายใน 8 องค์ประกอบ เช่นกัน คือ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.2 ผู้ร่วมวิจัยที่ร่วมกำหนดนโยบายบางส่วนอาจมีความรู้ลึกว่าข้อกำหนดที่ปรากฏในนโยบายจะเป็นข้อผูกมัดให้ตนต้องปฏิบัติตามในภายหลัง จึงให้ความร่วมมือและแสดงความคิดเห็นน้อย

อภิปรายผล

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลเพื่อยืนยันข้อค้นพบเหล่านั้น ได้ตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

จากผลการศึกษาที่สรุปว่า สภาพการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ องค์ประกอบที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบที่ 6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และองค์ประกอบที่ 8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนระดับปัญหาในการปฏิบัติ พบว่า องค์ประกอบที่ 1, 4, 5, 6, 7 และ 8 มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีเพียงองค์ประกอบที่ 2 และองค์ประกอบที่ 3 เท่านั้น ที่มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่ผลการศึกษาค้นคว้าได้ข้อค้นพบเช่นนี้ อธิบายได้ว่าอาจเป็นเพราะ การนำระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ยังขาดความชัดเจนในวิธีการปฏิบัติ เพราะถึงแม้ว่าหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 ที่คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2554 (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2554 ค : 23-30) จะไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้น สถานศึกษาได้รู้จักและคุ้นเคยมานานแล้ว เพราะระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ได้กล่าวถึงและกำหนดไว้ว่า ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2549 : 2) และระบุให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 8 ประการ คือ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดการระบบบริหารและสารสนเทศ 3) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2549 : 7) ซึ่งจะเห็นว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติทั้ง 2 ช่วงเวลานั้น มีองค์ประกอบที่เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า แม้สถานศึกษาจะคุ้นเคยกับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในมานาน แต่บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติที่ดีพอ จึงทำให้ระดับการปฏิบัติในทุกองค์ประกอบก็ยังคงอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น รวมทั้งองค์ประกอบส่วนใหญ่ยังมีปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติก็อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุกิจ กลางสุข (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานการ

ประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านหนองเบ็ด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน คือ บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนขาดเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนและขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมพัฒนา เนื่องจากโรงเรียนมีงบประมาณน้อย ขาดการระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนและท้องถิ่น โรงเรียนแก้ไขโดยการจัดประชุม อบรม สัมมนา และศึกษาดูงานให้แก่บุคลากร และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สวตี ศิลพันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติ ความรู้ การปรับตัว และปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่สรุปว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาและความรู้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับปานกลาง จึงควรรณรงค์ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจและเร่งแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีบรรลุผลในระดับสูงขึ้น

2. ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

เพื่อให้ผู้ศึกษางานวิจัยเห็นว่า ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงอภิปรายผลการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ เป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ฉบับแรก

การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาฉบับแรกนี้ เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาเชิงสำรวจ การศึกษาพหุกรณี และจากการสัมมนาระดมสมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของคณะกรรมการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แต่งตั้งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนประธานกลุ่มเครือข่าย ตัวแทนผู้แทนครู ในคณะกรรมการ อ.ก.ค.ศ. ตัวแทนครูในคณะกรรมการครูสภาเขตพื้นที่ ตัวแทนคณะกรรมการ

เขตพื้นที่ ตัวแทนคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา ตัวแทน
 คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผ่านการอบรมจาก สพฐ. ตัวแทนครูผู้รับผิดชอบงาน
 ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตลอดจนคณะผู้วิจัย รวมทั้งสิ้น 53 คน ซึ่งการที่ผู้วิจัย
 คัดเลือกคณะทำงานที่เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ก็เพื่อให้
 เป็นไปตามแนวคิดของการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Policy Research)
 ของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2554 : 27) ที่กล่าวว่า “...โดยในขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูลมาเป็น
 ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายนี้ ผู้วิจัยอาจอาศัยหลักการมีส่วนร่วม โดยจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
 ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้มีการระดมสมองของคนที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายซึ่งจะทำให้ได้
 ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ผ่านการกลั่นกรองได้ดีกว่าที่ผู้วิจัยจะจัดทำเพียงลำพัง...”

2.2 การตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
 ภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
 การตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ ในครั้งแรก และ
 การตรวจ สอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ โดยการประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในครั้งที่
 สอง พบว่า ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ได้รับการเสนอแนะให้ปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
 ถ้อยคำเพียงเล็กน้อย ในส่วนที่เป็นวิสัยทัศน์ (Vision) และพันธกิจ (Missions) สำหรับส่วนที่
 เป็นกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ และตัวชี้วัดความสำเร็จ ส่วนใหญ่จะยังคงใช้ข้อความ
 ตามร่างเดิม ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ที่ว่าการตรวจสอบ หรือการ
 ประเมิน โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ไม่ได้มีจุดเน้นที่การค้นหา “ฉันทามติ” (Consensus) จาก
 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แต่เป็นวิธีการ “เติมเต็ม” ความสมบูรณ์ของประเด็นที่ศึกษาโดยอาศัยความ
 ชำนาญการของผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมสัมมนา (สยาม สุ่มงาม. 2552 : 71) สำหรับเหตุผลที่
 ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอในการปรับปรุง แก้ไขร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ในครั้งนี้อาจเป็น
 เพราะว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการกำหนดนโยบาย ซึ่งอาจถือว่าการ
 ตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
 ภายในของสถานศึกษาลักษณะนี้ ก่อนที่จะกลายเป็นนโยบายให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ
 สอดคล้องกับ ทวีป ศิริรัศมิ (2545 : 5-6) ที่อธิบายว่า การที่นโยบายจะมีผลในเชิงบังคับใช้หรือ
 ถือปฏิบัติอย่างแท้จริงนั้นจะมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ 2 ประการมาเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นองค์ประกอบ
 ในเชิงกระบวนการกำหนดนโยบาย คือ 1) การให้ความเห็นชอบนโยบาย โดยอธิบายว่า
 นโยบายใด ๆ ก็ตามจะเป็นนโยบายได้ก็ต่อเมื่อผ่านความเห็นชอบขององค์การหรือผู้มีอำนาจ
 หน้าที่เสียก่อน มิฉะนั้นจะเป็นเพียงความตั้งใจหรือเจตนารมณ์หนึ่งของผู้บริหารระดับสูง

เท่านั้น และ 2) การถือปฏิบัติ โดยอธิบายว่า การถือปฏิบัติเป็นแนวทางปฏิบัตินับเป็นเงื่อนไขสุดท้ายที่สำคัญยิ่งขององค์ประกอบในเชิงกระบวนการกำหนดนโยบาย ทั้งนี้ เพราะไม่ว่า นโยบายนั้น จะเป็นนโยบายที่ดีเพียงใดก็ตาม แต่หากผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องไม่นำไปถือปฏิบัติตามทีนโยบายได้กำหนดไว้แล้ว นโยบายนั้นก็ไม้อาจบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ได้แต่ประการใด

3. ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผลการประเมินร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในแต่ละด้านสรุปได้ ดังนี้ คือ ผลการประเมิน “วิสัยทัศน์ (Vision)” ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเหมาะสม (Propriety) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผลการประเมิน “พันธกิจ (Missions)” ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเหมาะสม (Propriety) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผลรวมการประเมิน “กลยุทธ์” ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ผลรวมการประเมิน “การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ” ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และผลรวมการประเมิน “ตัวชี้วัดความสำเร็จ” ด้านความเหมาะสม (Propriety) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด การที่ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ส่วนต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ส่วนใหญ่แล้วมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เป็นผลการวิจัยในครั้งนี้มีกระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาที่ชัดเจน การพัฒนาจากฉบับร่างจนกลายเป็นฉบับสมบูรณ์ผ่านการระดมสมอง (Brainstorming)

การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) การสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และการ
 ประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing of Stakeholders) รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง จึงทำให้
 ข้อเสนอเชิงนโยบายนี้ถูกกลั่นกรอง และตรวจสอบรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ อย่างเข้มข้น
 เป็นนโยบายที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดทำ เป็นนโยบายที่
 เกี่ยวกับการกิจของหน่วยงาน โดยตรง เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับข้อกำหนดในกฎกระทรวง
 ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 14 (สำนักทดสอบ
 ทางการศึกษา. 2553 : 83) สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ
 ภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2554 : 23-30)
 รวมทั้งในครั้งนี้ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักวิชาการที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นต่อ
 ข้อเสนอเชิงนโยบายนี้เพิ่มเติมที่ อีกทั้งอาจเป็นเพราะข้อเสนอเชิงนโยบายนี้จัดทำขึ้นโดยยึด
 หลักสำคัญในการกำหนดนโยบายของ สมคิด พรมจรรย์ (2550 : 14) ที่อธิบายว่า การกำหนด
 นโยบายเพื่อให้ได้นโยบายที่ดีมีเกณฑ์สำคัญ ดังนี้ 1) นโยบายจะต้องแสดงทิศทางในการปฏิบัติ
 ที่ชัดเจนว่าให้ทำอะไร อย่างไร 2) แสดงจุดเน้นและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ 3) เข้าใจง่าย ไม่
 ซับซ้อน 4) มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ทั้งทางกายภาพ ทางเทคนิค และสามารถบริหารงาน
 ได้ 5) ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการในการพัฒนาอย่างแท้จริง 6) สอดคล้องกับ
 นโยบายระดับสูง หรือนโยบายที่เกี่ยวข้อง 7) เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจของหน่วยงานอย่าง
 แท้จริงหรือโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
 ภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะใน 2 กรณี คือ ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยสู่การปฏิบัติ และ
 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยสู่การปฏิบัติ

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ นโยบาย หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนา
 ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่

กำกับ ดูแลสถานศึกษานำสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ข้อเสนอแนะจึงมุ่งให้ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา และหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ในการนำผลการวิจัยไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) สถานศึกษาควรนำวิสัยทัศน์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปวิเคราะห์ และประยุกต์เป็นวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

1.2 ด้านพันธกิจ (Mission) หน่วยงานที่กำกับ ดูแลสถานศึกษา และสถานศึกษา ควรมีมาตรการในการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องนำสู่การปฏิบัติจริง และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 ด้านกลยุทธ์ หน่วยงานเจ้าของนโยบาย (หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา) และสถานศึกษา ควรศึกษา และวิเคราะห์รายละเอียดของแต่ละกลยุทธ์ ในแต่ละองค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทั้ง 8 องค์ประกอบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยอาจนำเอาแต่ละกลยุทธ์ไปกำหนดเป็นโครงการในแผนพัฒนา หรือแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานนั้น ตามความสำคัญเร่งด่วนที่พิจารณาได้จากข้อความในแต่ละกลยุทธ์ของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ส่งเสริม” หรือ “เร่งรัด” ซึ่งมีความหมายต่างกัน คือ “ส่งเสริม” จะใช้ในกลยุทธ์ขององค์ประกอบที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ระดับมากขึ้นไป ส่วน “เร่งรัด” จะใช้ในกลยุทธ์ขององค์ประกอบที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลางลงมา

1.4 ด้านการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ หน่วยงานเจ้าของนโยบาย (หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา) และสถานศึกษา ควรศึกษารายละเอียดและความสอดคล้องของแต่ละ (วิธี) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับแต่ละกลยุทธ์ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อประยุกต์ใช้ โดยอาจกำหนดเป็นกิจกรรมในโครงการตามข้อ 1.3 แล้ววางแผนดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงาน และสถานศึกษานั้น ๆ

1.5 ด้านตัวชี้วัดความสำเร็จ หน่วยงานเจ้าของนโยบาย (หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา) และสถานศึกษาควรศึกษาความสอดคล้องและรายละเอียดของแต่ละตัวชี้วัดความสำเร็จในแต่ละ (วิธี) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ตามข้อ 1.4 โดยอาจกำหนดเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการตามข้อ 1.3 นอกจากนั้นอาจจัดเตรียมเครื่องมือที่จะใช้ในการวัด และประเมินผลสิ่งนั้น ๆ ด้วย

1.6 หน่วยงานเจ้าของนโยบายควรจัดทำเอกสารคู่มือ หรือแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์

การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ตัวชี้วัดความสำเร็จ และเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดต่าง ๆ มอบให้สถานศึกษาไปปรับใช้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับ ดูแลการดำเนินงานของสถานศึกษา ควรนำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ลงสู่การปฏิบัติจริง แล้วทำการติดตามผลการใช้ข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าว และรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2.2 หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับ ดูแลการดำเนินงานของสถานศึกษา และสถานศึกษา ควรร่วมมือกันศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีขนาดต่าง ๆ กัน และควรเป็นการวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.3 หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับ ดูแลการดำเนินงานของสถานศึกษา และสถานศึกษาควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาท การสร้างความรู้ ความเข้าใจ การสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : กรอบและแนวคิดการ
ดำเนินงาน ลำดับที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545 ก.
- _____ . คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง - ศิลธรรม ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- _____ . รายงานผลการดำเนินงาน 2 ปี กับการปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545 ข.
- กรมสามัญศึกษา. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มที่ 4
ชุดปฏิบัติการสอนปลูกฝังคุณธรรมและการสร้างค่านิยมพื้นฐานความรับผิดชอบ
ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.
- _____ . การวางแผนกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา, 2545.
- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2
พ.ศ. 2545). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พรวิทวานกราฟฟิค, 2546 ก.
- _____ . พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และ
กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ
พัสดุภัณฑ์, 2546 ข.
- กล้า ทองขาว. การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ แนวคิด ทฤษฎี และแนวการ
ดำเนินงาน. นนทบุรี : สำนักงานพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.
- กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. สรุปและรายงานผลการประเมินคุณภาพ
ภายนอกกรอบที่สอง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2554 ก.
- _____ . รายงานการนิเทศติดตามการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2554 ข.

กาญจนา ศิริวงศ์. การบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียนเถินวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

กิ่งพร ทองใบ. กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547.

กฤษณ ธนาพงศธร. “นโยบายของรัฐ : ศาสตร์ที่ถูกหลงลืม,” ใน จรัส สุวรรณเวลา. นโยบายของรัฐ อะไร ทำไม และอย่างไร. น. 248-249. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.

ไกรยุทธ ชีรตยาสินันท์. “จริยธรรมในแวดวงธุรกิจไทยและความรับผิดชอบต่อสังคม,”

จุฬาลงกรณ์วารสาร. 5(18) : 62-78 ; มกราคม-มีนาคม, 2536.

คณิง สายแก้ว. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์.

วิทยานิพนธ์ กศ.ค. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.

คมสันที จจรปัญญาไพศาล. ข้อเสนอแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏ

กาฬสินธุ์ ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. วิทยานิพนธ์

กศ.ค. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.

คชาชุกดิ์ มิตรสูงเนิน. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา. นครราชสีมา : ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมอาชีวศึกษา, 2542.

จรัส สุวรรณเวลา. “นโยบายและการกำหนดคนนโยบาย,” ใน กฤษณ ธนาพงศธร. การวาง

นโยบาย โครงการ และการบริหารโครงการ. น. 37. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย

ธรรมราช, 2535.

จินตนา บุญบงการ. การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเกชั่น, 2544.

จินตนา พุทธิมตะ. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศ

เกาหลี. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2549.

จุฑามณี นิลผาย. การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

ชนม์ชกรณ วรรณทร์. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน : การประเมินแบบเสริมพลัง. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

ชนินทร์ ชุนพันธ์รักษ์. นโยบายเชิงธุรกิจและการบริหารเชิงธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ศูนย์เอกสาร

และตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2544.

- ชีวิน ทองศรี. การศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศูรินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2551.
- ไชยา ภาวะบุตร. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.
- ทนงต์ บุญช่วย. สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษัพัทลุง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2548.
- ทวีป ศิริรัศมี. การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2545.
- ธงชัย บุญเรือง. รูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏบูรพา, 2547.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2546.
- ทนวรรณ บัวขุนเณร. รายงานผลการดำเนินโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. นนทบุรี : โรงเรียนชุมชนไมตรีอุทิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2, 2550.
- ธีรเดช ฉายอรุณ. “แนวทางการสร้างตัวชี้วัดสำหรับประเมินผลแผนงาน/โครงการ,” กรมประชาสัมพันธ์. 44(6) : 56 - 63 ; พฤศจิกายน - ธันวาคม, 2544.
- นคร พจนนพงษ์ และคณะ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษร, 2554.
- นเรศวร, มหาวิทยาลัย. การระดมสมอง. พิษณุโลก : ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555.
- นงราม เศรษฐพานิช. การพัฒนาตัวชี้วัดและทบทวนกระบวนการทำงาน. เอกสารประกอบการสัมมนาปฏิรูประบบราชการ สกศ. ครั้งที่ 4 (สายวิชาการ) วันที่ 12 - 14 มีนาคม 2540 ณ โรงแรมดุสิตริゾート แอนด์ โปโลคลับ จังหวัดเพชรบุรี, 2540.
- นภคต พูลสวัสดิ์. ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.

นิเลาะ แวอุเซ็ง. “สังคมพหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาประเทศมาเลเซีย,” วารสารเอเชียปริทัศน์.

29(2) : 49 - 75 ; กรกฎาคม - ธันวาคม, 2551.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. ภาวะผู้นำ และผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัล เอ็กซ์เพรส, 2549.

ปกรณ์ ปรียากร. การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547.

ประชุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2545.

ประไพพรรณ ยศกลาง. การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านโนนสัง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

ประดอง ครุทน้อย. การประชาพิจารณ์ (Public Hearings). สงขลา : มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์, 2555.

ประสิทธิ์ พ้องเสียง. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในวิทยาลัยการอาชีพโพหนอง

อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

พัคตร์มง วัฒนสินธุ์ และพสุ เดชะรินทร์. การจัดการเชิงกลยุทธ์ และนโยบายธุรกิจ.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ไพศาล สุริยะมงคล. นโยบายสาธารณะและการวางแผน. กรุงเทพฯ : สมาคมนักวิจัย

มหาวิทยาลัยไทย, 2545.

มหาสารคาม, มหาวิทยาลัย. คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2545.

รัตนะ บัวสนธ์. ทิศทางและอาณาบริเวณการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วีพรีนท์

(1991), 2550.

ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับถ้อยคำเต็ม

116 ตอนที่ 74 ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

..... กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ฉบับถ้อยคำเต็ม 120 ตอนที่

74 ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

ราชกิจจานุเบกษา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับถาวร เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550.

_____ . กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

พ.ศ. 2553 ฉบับถาวร เล่ม 127 ตอนที่ 23 ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา

ลาดพร้าว, 2553.

วราภรณ์ บวรศิริ. การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศสิงคโปร์ ; รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.

วสันต์ ลิ้มเจริญ. ปัญหาการใช้คำศัพท์ในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ

ไทย. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี,

ม.ป.ป.

วันทนา เมืองจันทร์. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สยามมิตรการพิมพ์, 2542.

วารินทร์ สีนสูงสุด. การประกันคุณภาพการศึกษา : ISO 9000 - ธรรมนูญสถานศึกษา.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สยามมิตรการพิมพ์, 2543.

วิจิต กำมันตะคุณ. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.

วิโรจน์ สารรัตนะ. นโยบายและการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy and Policy Research).

ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

_____ . การวิจัยทางการบริหารการศึกษา แนวคิดและกรณีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ

: อักษราพัฒนา, 2554.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. การบริหารเชิงกลยุทธ์ และกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, 2542.

ส.วาสนา ประवालพุดกษ์. รายงานการวิจัยการหาตัวชี้วัดชุมชนปลอดภัยอย่างยั่งยืน.

กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม, 2549.

สมคิด พรหมขุ้ย. เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : จตุพร ดีไซน์, 2550.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง,

2542.

สมศักดิ์ สามีคศิธรรม. "การทำประชาพิจารณ์ : บทเรียนจากท้อฟ้าฯไทย - มาเลเซีย," วารสาร

พัฒนาสังคม. 2-4 (2-6) : 25-60 ; 2541-2543, 2541.

- สยาม สุ่มงาม. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2552.
- สรฤทธ จันสุข. การศึกษาตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ค. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สวลี ศีลพันธ์. เจตคติ ความรู้ การปรับตัวและปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
การศึกษาของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- สุกิจ กลางสุข. การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้าน
หนองเป็ด สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. การบริหารเชิงกลยุทธ์ แนวคิดและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- สุภางค์ จันทวานิช. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สุรัตน์ ดวงซาทม. การพัฒนาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : กรณีสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2549.
- สีมวงศ์ กาพวงค์. “ประชากรณ์ในประเทศ : หลักการปัญหาและแนวทางแก้ไข,” วารสาร
มนุษยศาสตร์วิทยาการ. 4 (12) : 27 - 33 ; มีนาคม, 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2549.
- _____ . คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน 2554). สมุทรปราการ :
ออฟเซท พลัส, 2555.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐาน

การศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). กรอบการ

ประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2544.

_____. มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545.

_____. มาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก : ระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ : จุดทอง, 2547.

_____. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา, 2548.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา. กรุงเทพฯ : พรึทหวานกราฟฟิค, 2553.

_____. ระบบการศึกษาของสาธารณรัฐฟินแลนด์. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2549.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตาม

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

พ.ศ. 2553 เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย,

2554 ก.

_____. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วย

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เล่มที่ 4.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554 ข.

_____. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของ

สถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการการประกัน

คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554 ค.

- สำนักทดสอบทางการศึกษา. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย
เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554 ง.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. คู่มือการกำหนดตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี,
2542.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สพฐ). แนวทางการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย, 2549.
- สุพัตรา ทศเสนาะ. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาขั้น
พื้นฐานตามแนวประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอเก้าเลี้ยว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2552.
- สุพานี สฤกษ์วานิช. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
_____. การบริหารเชิงกลยุทธ์ แนวคิดและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- สุวิมล กาญจนะโกมล. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ค้นเมื่อ 28 มีนาคม
2551 จาก <http://www.kppl.org/naiyana/october/09/61>, 2551.
- สุรนาท ขมะณรงค์. นโยบายสาธารณะและหลักการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง.
ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.
- เสนาะ ดิเยาว์. การบริหารกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2546.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารการศึกษา ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์
วิชาชีพมหาบัณฑิตบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.
- เหนียว สีลาวงศ์. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสำหรับคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว. วิทยานิพนธ์ ศศ.ค. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- อุทุมพร จามรมาน. วิธีทำการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์พินันท์, 2544.

- Allan, Ashworth and Roger Harver. **Assessing Quality in Further and Higher Education.**
London : Jessica Kingsley Publishers, 1994.
- Atria, Joseph P. "Effect of the Illinois Quality Assurance and Improvement Planning
Process Chicago Public School Teacher Attitudes Toward School Improvement,"
Dissertation Abstracts International. 60(12) : 4254-A ; June, 1999.
- Berrett, D. Scott. "Factor and their Effect in the Principal's Utilization of a Management
Information System," **Dissertation Abstracts International.** 61(8) : 3002-A ;
February, 2001.
- Borko, P.W. **Technical Evaluation by Connoisseurship.** New York : John Wiley & Sons,
1993.
- Bugg, Kent Andrew. **Quality Assurance and Improvement Planning in Illinois.**
Illinois : High School Illinois, 1980.
- Dye, Thomas R. **Understanding Public Policy.** Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall,
1972.
- Eisner, E.W. "Education connoisseurship and criticism : Their form and functions in
educational evaluation," **Journal of Aesthetic Education.** 10 : 135 - 150, 1976.
- Floit, Dary J. **The Effects of the Quality Assurance External Review on Illinois School
Reform Dissertation.** Ph.D. Educational Administration : Illinois University,
2000.
- Fuinlong, Chatchapas. "The Use of Quality Assurance Models in Thai Colleges and
Universities," **Dissertation Abstracts International.** 51(2) : 4691-A ; June,
2001.
- Goodnow, Frank J. **Politics and Administration.** New York : McMillan, 1900.
- Griffin, Ricky W. **Management.** 2thed. Boston : Mass Press, 1996.
- Harold, D. Lasswell and Abraham, Kaplan. **Power and Society.** New Haven : Yale
University Press, 1970.
- Harper, S.C. **The Forward-Focused Organization : Visionary Thinking and
Breakthrough Leadership to Create Your Company's Future.** New York :
AMACOM, 2001.

- Harrison, J.S., and Caron, H St. Jonh. **Foundations in Strategic Management**. 2nd ed.
Cincinnati, Ohio : South-Western, 2002.
- Hirsch, Dormer. **School : a Matter of Choice**. Paris : OECD, 1994.
- Johnstone, J.N. **Indicators of Education Systems**. London : Kogan Page, 1981.
- Majchrzak, M. **Method for Policy Research**. California : SAGE, 1984.
- Massie, J.L. and Douglas, J. **Management : A Contemporary Introduction**. 3rd ed.
New Jersey : Englewood Cliffs, 1981.
- Melchizedek Maquiso. **Policy and policy making in education: An introduction**. UK :
Amazon, 1988.
- Mondy, R. Wayne, M. Noe Robert and R. Shane. **Premeaux Human Resource
Management**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 2002.
- Mondy, R. Wayne and other, **Management : Concepts and Practices**. 4th ed.
Needham Heights. Massachusetts : Allyn and Bacon, 1988.
- Wheelen, Thomas L. and Hunger, J. David. **Strategic Management and Business Policy**.
8th ed. New Jersey : Person Education, 2002.
- William, W. Boyer. **Implementation Analysis and Assessment**. LA : New Orleans, 1975.
- Wilmore, E. L. **Principal Leadership : Applying the New Educational Leadership
Constituent Council (ELCC) standards**. Thousand Oak. California : Corwin,
2002.
-